

Sygn. akt: II AKa 230/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 września 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący	SSA Robert Kirejew (spr.)
Sędziowie	SA Małgorzata Niementowska SA Mirosław Ziaja
Protokolant	Magdalena Golyszny

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Rudzie Śląskiej Wojciecha Kłapczyńskiego

po rozpoznaniu w dniu 22 września 2022 r. sprawy

R. Z. s. J. i M., ur. (...) w R.

oskarżonego z art. 148 § 2 pkt 1 k.k. i art. 148 § 2 pkt 3 k.k. i art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zast. art. 31 § 2 k.k.

na skutek apelacji prokuratora i obrońcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 1 kwietnia 2022 roku, sygn. akt IV K 234/21

- utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;
- zasądza od Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Gliwicach) na rzecz adwokata R. R. – Kancelaria Adwokacka w R. kwotę 738 zł (siedemset trzydzieści osiem) złotych, w tym 23 % VAT, tytułem obrony z urzędu udzielonej oskarżonemu w postępowaniu odwoławczym;
- zwalnia oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych postępowania odwoławczego, obciążając nimi Skarb Państwa.

SSA Mirosław Ziaja SSA Robert Kirejew SSA Małgorzata Niementowska

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II AKa 230/22

Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	2	
1. CZEŚĆ WSTĘPNA		

1.1. **Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji**

Wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 1 kwietnia 2022 r., sygn. akt IV K 234/21

1.2. **Podmiot wnoszący apelację**

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego
oskarżyciel posiłkowy
oskarżyciel prywatny
obrońca
oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego
inny

1.3. **Granice zaskarżenia**

1.1.1. Kierunek i zakres zaskarżenia		
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości	
# w części	#	co do winy

#	co do kary	
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia	
1.1.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	

#	brak zarzutów	
---	---------------	--

1.4. Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

1.5. Ustalenie faktów

1.1.3. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.1.1.				
1.1.4. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.2.1.				

1.6. Ocena dowodów

1.1.5. Dowody będące podstawą ustalenia faktów	
---	--

Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwiężle o powodach uznania dowodu

1.1.6. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwiężle o powodach nieuwzględnienia dowodu

3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
3.1.	Zarzut z punktu 1) apelacji obrońcy: obraży przepisów postępowania, a to art. 171 § 7 k.p.k. w zw. z art. 12 ust. 1 oraz art. 3 ust. 2 lit. a i c, art. 9 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/48/UE z dnia 22 października 2013 r. w sprawie prawa dostępu do adwokata w postępowaniu karnym i w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz w sprawie prawa do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i prawa do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności (Dz. Urz. UE L 294 z 6.11.2013 r.) poprzez odczytanie wyjaśnień złożonych przez podejrzanego dwukrotnie w dniu 3 lipca 2021 r. przed funkcjonariuszami Policji oraz przed	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny

	<p>prokuratorem, pomimo iż nie zapewniono mu pomocy obrońcy przed oraz w trakcie składania tych wyjaśnień, pomimo iż ze względu na upośledzenie umysłowe nie mógł wówczas prowadzić obrony w sposób samodzielny i rozsądny, nie będąc jednocześnie zdolny do skutecznego zrzeczenia się prawa do korzystania z obrońcy, co doprowadziło Sąd do błędnych ustaleń faktycznych poprzez przyjęcie umyślności działania oskarżonego, a w konsekwencji do skazania go za umyślne zabójstwo.</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>Zarzut ten nie został uznany przez sąd odwoławczy za zasadny.</p> <p>Nie można podzielić twierdzeń apelującego obrońcy, że R. Z. podczas pierwszych dwóch przesłuchań go w tej sprawie w charakterze podejrzanego w dniu 3 lipca 2021 r. - tj. najpierw w Komendzie Miejskiej Policji w R. (od godz. 7:25 k. 48-50 t. I), a następnie w Prokuraturze Rejonowej w Rudzie Śląskiej (od godz. 12:08 k. 70-71 t. I), które to czynności odbywały się bez udziału nie wyznaczonego wtedy jeszcze obrońcy z urzędu, składał wyjaśnienia w warunkach wyłączających swobodę wypowiedzi, o jakich mowa w art. 171 § 7 k.p.k. Takich warunków nie można bowiem utożsamiać z nieobecnością przy przesłuchaniu obrońcy, którego absencja może stanowić innego rodzaju uchybienie proceduralne (głównie - naruszenie prawa do obrony w jego aspekcie formalnym). Natomiast swoboda wypowiedzi w rozumieniu art. 171 § 7 k.p.k., jak to</p>		

trafnie podnoszono w orzecznictwie (np. w powszechnie akceptowanym wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2010 r., sygn. III KK 302/09, LEX nr 583858), oznacza brak przymusu w sferze woli człowieka i brak zakłócenia świadomości, co umożliwia decydowanie przez przesłuchiwanego zgodnie z własną wolą o treści składanej wypowiedzi procesowej w sytuacji, gdy żaden czynnik zewnętrzny nie krępuje go w formułowaniu tych wypowiedzi, zaś o niemożności swobodnej wypowiedzi mogą świadczyć tylko takie warunki, w których osoba przesłuchiwana ma zupełnie lub w tak znacznym stopniu sparaliżowaną wolę, że nie może powiedzieć tego, co by chciała, w związku z przedmiotem dokonywanej czynności procesowej. Rzeczonych warunków wyłączających swobodę wypowiedzi nie sposób się dopatrzeć przy wspomnianych dwóch pierwszych przesłuchaniach R. Z. w tej sprawie. Podejrzany zaraz po zatrzymaniu znajdował się pod znacznym wpływem alkoholu (k. 17: 1,29 i 1,12 mg alkoholu w litrze wydychanego powietrza), następnego ranka - już pod niewielkim jego wpływem (k. 23: 0,25 mg/l o godz. 10:23), co pozwala stwierdzić, że w czasie przesłuchiwania kolejnego dnia był osobą trzeźwą. Nie ma podstaw do przyjmowania, aby podczas wskazanych na wstępie czynności przesłuchania wystąpiły w stosunku do R. Z. inne okoliczności wyłączające swobodę jego wypowiedzi wskazywane w doktrynie lub orzecznictwie (np. któreś z czynników wymienionych w komentarzu cytowanym także przez apelującego - Ryszard A. Stefański [red.], Stanisław Zabłocki [red.], Kodeks postępowania karnego. Tom

II. Komentarz do art. 167-296, teza 18 do art. 171, tj. stosowanie wobec przesłuchiwanego przymusu absolutnego lub względnego, wprowadzanie go w błąd lub składanie mu niedozwolonych obietnic nie zasługujących na aprobatę, stan chorobowy, depresja, zatrucie alkoholowe, tworzenie stanu grozy, przerażenia, naruszenia przepisów Kodeksu postępowania karnego wpływające na swobodę wypowiedzi, sugestie, różne formy nacisku psychicznego, nadmierny pośpiech uniemożliwiający swobodną wypowiedź, stosowanie nieprzewidzianych przepisami środków przymusu, krępująca obecność policjanta poprzednio dokonującego przesłuchania, wielokrotność przesłuchań przy jednoczesnym zmęczeniu itd.). Za okoliczności wyłączające swobodę wypowiedzi danej osoby nie mogą być uznane jej trwałe cechy wewnętrzne, choćby nawet utrudniały swobodne wypowiedzianie się w toku czynności procesowej - takie, jak w przypadku R. Z. jego upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym z pogranicza stopnia lekkiego powodujące, że wg opinii biegłych lekarzy psychiatrów (k. 394-399 t. II) jego wiek umysłowy odpowiada umysłowi dziecka między 6 a 9 rokiem życia. Przyjęcie, że czynnik ten niejako automatycznie wyłącza swobodę wypowiedzi, powodowałby wszakże, że taka osoba nigdy nie mogłaby zostać przesłuchana w sposób przydatny dowodowo w żadnym postępowaniu karnym, a zniwelowaniu takiej trwałej właściwości osobistej podejrzanego nie powodowałyby przecież obecność jego obrońcy przy przesłuchaniu. Z przedstawionych powodów sąd odwoławczy uznał zatem, że w tej sprawie nie

doszło do przesłuchiwania R. Z. w warunkach wyłączających swobodę jego wypowiedzi, co uniemożliwiałoby w myśl przepisu art. 171 § 7 k.p.k. wykorzystanie dowodowe takich jego wyjaśnień, a tym samym nie wystąpiła podnoszona przez apelującego obraza przepisu art. 171 § 7 k.p.k.

Zdaniem sądu II instancji, w rozpatrywanej sprawie nie naruszono również postanowień dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/48/UE z dnia 22 października 2013 r. w sprawie prawa dostępu do adwokata w postępowaniu karnym i w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz w sprawie prawa do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i prawa do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności (Dz. Urz. UE L Nr 294, s. 1). Jak wynika z postanowień art. 3 tej dyrektywy, jej przepisy mają na celu zobowiązanie państw członkowskich UE do wdrożenia lub utrzymania regulacji procesowych zapewniających podejrzanym i oskarżonym dostęp do reprezentującego ich adwokata już na najwcześniejszym etapie postępowania karnego, tj. z chwilą pozbawienia wolności czy przed przesłuchaniem przez policję lub inny organ ścigania lub organ sądowy, co obejmuje także udostępnianie informacji ogólnych mających ułatwić podejrzanym lub oskarżonym uzyskanie dostępu do adwokata. Przepisy tej dyrektywy, jak wynika z ich całościowego odczytania, dotyczą zapewnienia podejrzanym i oskarżonym już na najwcześniejszym etapie prowadzonego przeciwko nim

postępowania karnego skutecznego skorzystania z pomocy obrońcy, ale chodzi w nich o dostęp do obrońcy ustanawianego przez podejrzanego lub oskarżonego, tj. obrońcę z wyboru. Polska ustawa karna procesowa spełnia wymagania tej dyrektywy, gdyż m.in. przepis art. 245 § 1 k.p.k. nakazuje osobie zatrzymanej w postępowaniu karnym umożliwić na jej żądanie nawiązanie w dostępnej formie kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym, a także bezpośrednią z nim rozmowę. Z kolei w myśl przepisu art. 300 § 1 k.p.k. przed pierwszym przesłuchaniem należy pouczyć podejrzanego o przysługujących mu uprawnieniach, w tym do korzystania z pomocy obrońcy oraz do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78 k.p.k. W niniejszej sprawie wymienione wymogi kodeksowe zostały spełnione. Po zatrzymaniu R. Z. otrzymał pisemne pouczenie o przysługującym mu m.in. prawie do niezwłocznego kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym (k. 13 t. I), a w protokole zatrzymania (k. 12 t. I) odnotowano, że R. Z. nie żąda kontaktu z adwokatem ani bezpośredniej z nim rozmowy. Wszystko to podejrzany potwierdził własnoręcznymi podpisami na wymienionych wyżej dokumentach. Należy więc uznać, że w tym postępowaniu karnym R. Z. już na najwcześniejszym etapie postępowania zapewniono formalnie dostęp do adwokata w myśl postanowień przywołanej wyżej dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/48/UE.

Funkcje gwarancyjne tej dyrektywy wobec osób, przeciwko którym prowadzone jest postępowanie karne, pogłębione zostały

postanowieniami kolejnego aktu prawnego UE, tj. przepisami dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1919 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie pomocy prawnej z urzędu dla podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym oraz dla osób, których dotyczy wnioski w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania (Dz. Urz. UE L Nr 297, s.1). W myśl regulacji z art. 4 tej dyrektywy państwa członkowskie zapewniają podejrzany i oskarżony, którzy nie posiadają wystarczających środków na pokrycie kosztów pomocy adwokackiej, prawo do pomocy prawnej z urzędu, stosując ocenę sytuacji majątkowej, ocenę zasadności wyznaczenia obrońcy z urzędu lub obie te oceny, przy czym przyznanie pomocy prawnej z urzędu powinno nastąpić bez zbędnej zwłoki, najpóźniej przed przesłuchaniem przez policję, inny organ ścigania lub organ sądowy. Do implementacji postanowień tej dyrektywy do krajowego porządku prawnego państwa członkowskie zobowiązane były do dnia 5 maja 2019 roku i w odniesieniu do przytoczonych postanowień tego aktu prawa UE można mieć uzasadnione wątpliwości, czy zostały we właściwym stopniu przetransponowane do polskiego prawodawstwa.

W realiach niniejszej sprawy R. Z. wyznaczono obrońcę z urzędu względnie szybko - przed pierwszym przesłuchaniem podejrzanego przed sądem rozpoznającym wnioski o tymczasowe aresztowanie podejrzanego, które również odbyło się 3 lipca 2021 r. (od godz. 14:00 k. 75-76 t. I) i wówczas w obecności swojego obrońcy

podejrzany oświadczył, że nie przyznaje się do zarzucanego mu czynu i nie podtrzymał składanych wcześniej wyjaśnień na policji, w których przyznał się do jego popełnienia i opisał szczegółowo okoliczności czynu. Trzeba jednak stwierdzić, że wyznaczenie obrońcy z urzędu w tej sprawie, aby uczynić zadość wymogom ww. dyrektywy 2016/1919, winno nastąpić jeszcze wcześniej, tj. przed pierwszym przesłuchaniem przez policję, gdyż dla każdego, kto zetknął się z podejrzanym powinno być oczywiste z uwagi na jego zaniedbany, biedny wygląd i bezdomność, że może go nie być stać na ustanowienie obrońcy z wyboru i z tego zapewne względu nie korzystał z prawa do kontaktu z ustanowionym przez siebie obrońcą tuż po zatrzymaniu (spełnione kryterium oceny sytuacji majątkowej z art. 4 ust. 3 dyrektywy 2016/1919), a nadto z uwagi na wagę stawianego podejrzanemu zarzutu i jego dostrzegalny niekorzystny stan umysłowy utrudniający samodzielne prowadzenie rozsądnej obrony oraz pełne zrozumienie przedstawianych mu pouczeń (spełnione kryterium zasadności z art. 4 ust. 4 dyrektywy 2016/1919), powinno mu się wyznaczyć obrońcę z urzędu jak najwcześniej, tj. jeszcze przed pierwszym przesłuchaniem w charakterze podejrzanego w tej sprawie. Ponieważ przepisy wymienionej dyrektywy nie zostały w pełni implementowane do krajowego porządku prawnego, należy przyjąć możliwość stosowania wprost jej postanowień o charakterze gwarancyjnym dla osób podejrzanych i oskarżonych, zgodnie z zasadą bezpośredniego skutku przepisów prawa unijnego (przyjmowaną powszechnie począwszy od wyroku Trybunału

Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich z 5.02.1963 r. w sprawie 26/62 van Gend en Loos).

Jednakże przyjmując nawet, że w niniejszej sprawie z powodu przesłuchania podejrzanego R. Z. na policji i w prokuraturze przed wyznaczeniem mu obrońcy z urzędu, co mogło naruszać odnoszące się do procedury karnej postanowienia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1919 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie pomocy prawnej z urzędu dla podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym oraz dla osób, których dotyczy wnioski w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania, a także uchybiać prawu do obrony podejrzanego (art. 6 k.p.k.) w jego aspekcie formalnym na najwcześniejszym etapie postępowania, należy uwzględnić tę okoliczność, że zgodnie z art. 438 pkt 2 k.p.k. dla skuteczności zarzutu odwoławczego podnoszącego obrazę przepisów postępowania konieczne jest jeszcze wykazanie, że mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia. Takiego wpływu nie można stwierdzić w rozpatrywanym przypadku. Trzeba bowiem podkreślić, że na rozprawie przed Sądem Okręgowym w Gliwicach w dniu 21 stycznia 2022 roku, gdy oskarżony R. Z. korzystał z pomocy prawnej obrońcy z urzędu, przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu i odmówił składania wyjaśnień, po czym, po odczytaniu mu wyjaśnień z postępowania przygotowawczego, podtrzymał swe wyjaśnienia złożone na policji i w prokuraturze, w których do zarzucanego czynu się przyznawał i przy pierwszym przesłuchaniu

szczegółowo opisywał przebieg inkryminowanego zdarzenia. W tej sytuacji procesowej odczytane wyjaśnienia podtrzymane przez oskarżonego na rozprawie, w toku której w pełni zapewnione było jego prawo do obrony, mogły stanowić dowód uwzględniany przez sąd I instancji przy czynieniu ustaleń faktycznych, oczywiście po dokonaniu oceny jego wiarygodności, albowiem nie można dopatrzeć się jakiegoś obowiązującego w tym zakresie, ustanowionego przepisami postępowania, zakazu dowodowego.

Zaznaczyć także wypada, że wyjaśnienia R. Z. złożone w początkowej fazie śledztwa w tej sprawie nie były jedynym dowodem wskazującym na jego sprawstwo. Z zapisów monitoringu z kamery umiejscowionej naprzeciwko domu pokrzywdzonego, zeznań świadków - sąsiada i policjantów, którzy widzieli te nagrania oraz z protokołów oględzin osoby oskarżonego i jego ubioru po zatrzymaniu na miejscu zdarzenia wynikało, że tuż przed tym, jak z domu pokrzywdzonego zaczęły wydobywać się kłęby dymu, budynek ten opuścił mężczyzna wyglądający jak oskarżony, ubrany w charakterystyczną odzież, jaką miał na sobie R. Z. w chwili zatrzymania, które nastąpiło około dwie godziny po dostrzeżeniu pożaru przez osoby postronne.

Przedstawione okoliczności prowadzą do wniosku, że nie doszło do sygnalizowanej w zarzucie obrońcy takiej obrazy przepisów postępowania, która miałaby wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia.

Wniosek

<p>O uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</p>		
<p>Stwierdzona przez sąd II instancji niezasadność zarzutu uniemożliwiła uwzględnienie opartego na tym zarzucie wniosku odwoławczego sformułowanego w apelacji obrońcy.</p>		
<p>3.2.</p>	<p>Zarzut z punktu 2) apelacji obrońcy: rażącej niewspółmierności kary polegającej na wymierzeniu oskarżonemu rażąco niewspółmiernej kary 15 lat pozbawienia wolności, poprzez nieuwzględnienie w wystarczającym stopniu znaczenia ustalonych w tej sprawie okoliczności łagodzących, takich jak przede wszystkim ograniczona poczytalność oskarżonego wywołana jego upośledzeniem umysłowym w istotny sposób ograniczającym sposób zawinienia sprawcy, powodującym, że potrafił on jedynie w ograniczonym stopniu rozpoznać znaczenie swojego czynu, co powinno skutkować nadzwyczajnym złagodzeniem kary.</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>
<p>Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>Zarzut nie został uznany za zasadny. Jak wynika z pisemnego uzasadnienia zaskarżonego wyroku sąd I instancji w należyтым</p>		

stopniu wziął pod uwagę fakt, że oskarżony R. Z. w czasie popełnienia przypisanego mu czynu miał w znacznym stopniu ograniczoną zdolność do rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem. Sąd meriti rozważał wynikającą z przepisu art. 31 § 2 k.k. możliwość zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary wymierzonej oskarżonemu, lecz stwierdził, że jest to bezpodstawne, zważywszy na okoliczność, że ograniczona poczytalność oskarżonego wynikała nie tylko z jego umiarkowanego upośledzenia umysłowego, ale w głównej mierze z jego uzależnienia od alkoholu, którego nie podejmował się wcześniej leczyć oraz faktu znajdowania się w chwili czynu pod znacznym wpływem alkoholu nakładającym się na stwierdzone u niego upośledzenie umysłowe. Należy też zwrócić uwagę, że z pierwszych wyjaśnień oskarżonego złożonych przez niego w tej sprawie, podtrzymanych na rozprawie sądowej, wynikało, że chciał, aby pokrzywdzony zginął w pożarze, który wzniecił, chciał, żeby się spalił za to, co mu zrobił, tj. zabranie należących do oskarżonego piw i puszek po piwach i mimo tego, że był pijany, działał świadomie, a w momencie zatrzymania poczuł strach przed odpowiedzialnością karną. Jednocześnie trzeba zauważyć, że oskarżony został uznany za winnego najpoważniejszej zbrodni w naszym porządku prawnym, tj. zabójstwa z zamiarem bezpośrednim w typie kwalifikowanym i to ze względu na dwa czynniki przesądzające o surowszej kwalifikacji, tj. pozbawienie życia innego człowieka ze szczególnym okrucieństwem, za jakie zgodnie uznawane jest w orzecznictwie zabójstwo

poprzez spowodowanie śmierci w płomieniach świadomej tego osoby oraz dokonanie zabójstwa z motywacji zasługującej na szczególne potępienie. Nadto oskarżonemu przypisano również popełnienie pozostającego w kumulatywnej kwalifikacji prawnej występku z art. 288 § 1 k.k. poprzez podpalenie i wywołanie pożaru budynku mieszkalnego, jak i budynku gospodarczego, przy czym działał pod wpływem alkoholu i w stosunku do pokrzywdzonego, który udzielił mu nieodpłatnego schronienia na terenie swojej posesji. Sąd I instancji za rozpatrywany czyn, jeśli nie stosował nadzwyczajnego złagodzenia kary, do czego w istocie nie było podstaw, mógł wymierzyć oskarżonemu karę pozbawienia wolności na czas nie krótszy od 12 lat, karę 25 lat pozbawienia wolności lub karę dożywotniego pozbawienia wolności, a także mógł zastrzec surowsze ograniczenia do skorzystania przez oskarżonego z warunkowego zwolnienia niż przewidziane w art. 78 k.k. W przedstawionych okolicznościach rozpatrywanej sprawy wymierzenie przez sąd meriti R. Z. kary 15 lat pozbawienia wolności bez żadnych dalszych obostrzeń nie może być, w ocenie sądu odwoławczego, uznane za rozstrzygnięcie o karze cechujące się rażącą, niewspółmierną surowością. Dlatego nie uwzględniono tego zarzutu obrońcy.

Wniosek

O zmianę orzeczenia o karze poprzez zastosowanie nadzwyczajnego złagodzenia kary.

zasadny

częściowo zasadny

	# niezasadny	
Zwiąże o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.		
Sąd odwoławczy z przyczyn przedstawionych przy omawianiu niniejszego zarzutu uznał, że zastosowanie nadzwyczajnego złagodzenia kary w stosunku do R. Z. w tej sprawie nie byłoby zasadne, pomimo stwierdzonej ograniczonej w znacznym stopniu poczytalności oskarżonego w chwili przestępczego działania. Dlatego wniosek odwoławczy obrońcy związany z tym zarzutem nie został uwzględniony.		
3.3.	Zarzut z punktu 1 apelacji oskarżyciela publicznego: rażącej niewspółmierności kary piętnastu lat pozbawienia wolności wymierzonej oskarżonemu R. Z. za przypisaną mu zbrodnię z art. 148 § 2 pkt 1 i 3 kk i art. 288 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 31 § 2 kk, wynikającą z przyznania zbyt dużej wagi okolicznościom łagodzącym, przy niedostatecznym uwzględnieniu znacznie przeważających okoliczności o charakterze obciążającym, zwłaszcza bardzo wysokiego stopnia społecznej szkodliwości, popełnienia podwójnie kwalifikowanej zbrodni zabójstwa przy jednoczesnym spaleniu budynku mieszkalnego wraz z pomieszczeniem gospodarczym i spowodowaniu strat w wysokości 109.998 zł, działania z zamiarem bezpośrednim w sposób przemyślany i pozbawiający pokrzywdzonego możliwości jakiegokolwiek obrony, działania pod wpływem alkoholu,	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny

	<p>na szkodę pokrzywdzonego udzielającego mu noclegu, cieszącego się powszechną sympatią, jak również nieuwzględnienia celów zapobiegawczych i wychowawczych względem oskarżonego, celów w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa, a nadto całkowitym pominięciu retrybucyjnych celów kary, nawet z uwzględnieniem stopnia winy limitującego wysokość kary, co w konsekwencji uzasadniało wymierzenie kary 25 lat pozbawienia wolności.</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>Sąd odwoławczy nie uznał tego zarzutu za zasadny.</p> <p>Jak wynika z pisemnego uzasadnienia zaskarżonego wyroku sąd I instancji przy wymierzaniu kary R. Z. za przypisaną mu zbrodnię prawidłowo uwzględniał kodeksowe dyrektywy wymiaru kary oraz w należyтым stopniu wziął pod uwagę wszystkie okoliczności mające wpływ na wysokość kary w tym przypadku.</p> <p>W szczególności sąd meriti wskazał na bardzo wysoki stopień społecznej szkodliwości czynu jako na istotny czynnik przemawiający za obostrzeniem kary, jak również na okoliczności przedmiotowe popełnionej zbrodni kwalifikowanego zabójstwa połączonej z umyślnym zniszczeniem mienia, a także uwzględniał fakt działania przez sprawcę z zamiarem bezpośrednim obejmującym zarówno pozbawienie życia pokrzywdzonego, jak i zniszczenie jego mienia poprzez</p>		

wywołany pożar. Nie można stwierdzić, aby jakaś istotna okoliczność mogąca wpływać na wymiar kary w tym przypadku, w tym któraś ze wskazywanych w omawianym zarzucie apelacyjnym, pozostawała poza polem widzenia sądu I instancji podczas orzekania o karze. Co więcej, sąd meriti zasadnie uwzględnił także okoliczności przemawiające na korzyść oskarżonego w postaci uprzedniej niekaralności za przestępstwa oraz przyznania się do popełnienia zarzucanego czynu i złożenia podtrzymanych na rozprawie szczegółowych wyjaśnień. Odnosząc się natomiast do osoby pokrzywdzonego, wzmiankowanego także w apelacji prokuratorskiej, to nie sposób pominąć również faktu, że nie prowadził on nienagannego trybu życia i po opuszczeniu jednostki penitencjarnej zamieszkiwał samotnie w pozbawionym energii elektrycznej, w znacznym stopniu zrujnowanym domu, często nadużywając alkoholu, przy czym z wyjaśnień oskarżonego, co do których brak było przeciwdowodu, wynikało, że pokrzywdzony zabrał mu w dniu zdarzenia piwa i puszki po piwach, co wywołało u oskarżonego bezpośredni impuls do zbrodniczego działania.

Przede wszystkim jednak trafnie sąd I instancji wziął pod uwagę nader ważną okoliczność, istotnie umniejszającą winę oskarżonego, tj. jego działanie w warunkach ograniczonej w znacznym stopniu poczytalności. W związku z tym w pełni zgodnie ze wskazaniem zawartym w przepisie art. 53 § 1 k.k. sąd meriti zachował baczenie, aby wiążąca się z karą dolegliwość nie przekraczała stopnia winy, co w sytuacji przyjęcia

działania oskarżonego w warunkach określonych w art. 31 § 2 k.k. wystąpiłoby w razie orzeczenia wobec niego kary o charakterze do pewnego stopnia eliminacyjnym i wyjątkowym, jaką jest postulowana przez oskarżyciela publicznego kara 25 lat pozbawienia wolności.

Należy także zaznaczyć, że sąd I instancji właściwie stosował dyrektywy wymiaru kary ujęte w przepisie art. 53 § 1 k.k., a orzeczona kara zrealizuje zapobiegawcze i wychowawcze cele represji karnej w stosunku do oskarżonego, zwłaszcza że ma być wykonywana w systemie terapeutycznym na podstawie art. 62 Kodeksu karnego. Nie można potwierdzić, aby wzgląd na społeczne oddziaływanie kary w tym przypadku wymagał wymierzenia kary znacznie surowszej, zwłaszcza gdy weźmie się pod uwagę, że jak wynika z opinii biegłych lekarzy psychiatrów, kara orzekana jest wobec osoby o umysłowości dziecka w wieku 6-9 lat. Podkreślić też trzeba, że w aktualnym stanie prawnym w kodeksowych przepisach zawierających dyrektywy wymiaru kary nie można dostrzec bezpośredniego odniesienia do retributywnych funkcji kary, których pominięcie podnosił oskarżyciel publiczny w rozpatrywanym zarzucie odwoławczym.

Z przedstawionych powodów sąd II instancji nie przychylił się do omawianego zarzutu.

Wniosek

O zaostrenie wymierzonej w pkt. 1 wyroku kary do 25 lat pozbawienia wolności z jednoczesnym zastrzeżeniem, iż

zasadny

częściowo zasadny

oskarżony będzie mógł ubiegać się o warunkowe przedterminowe zwolnienie po odbyciu kary pozbawienia wolności w wymiarze 20 lat.	# niezasadny	
Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.		
Sąd II instancji nie potwierdził zasadności zarzutu rażącej, niewspółmiernej łagodności kary wymierzonej oskarżonemu, więc nie znalazł też podstaw do uwzględnienia wniosku odwoławczego postulującego zaostrzenie kary.		
3.4.	Zarzut z punktu 2 apelacji oskarżyciela publicznego: błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mogącego mieć wpływ na jego treść, polegającego na pominięciu, iż w sprawie zachodzi określony w art. 77 § 2 k.k. szczególnie uzasadniony przypadek przemawiający za obostrzeniem możliwości skorzystania przez oskarżonego z warunkowego przedterminowego zwolnienia, w sytuacji gdy ujawnione szczególnie bulwersujące okoliczności sprawy, a także cele zapobiegawcze i wychowawcze oraz przede wszystkim w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa uzasadniają ograniczenie możliwości ubiegania się o warunkowe przedterminowe zwolnienie o okres dłuższy niż połowa odbytej kary pozbawienia wolności.	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny

<p>Zwiążle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>	
<p>Ten zarzut również nie był zasadny, gdyż w istocie w tej sprawie, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności z nią związanych, szczegółowo przedstawionych w poprzednim punkcie niniejszego uzasadnienia, nie można było stwierdzić, że zachodził szczególnie uzasadniony przypadek przemawiający za surowszym niż ustawowe ograniczeniem do skorzystania przez oskarżonego z warunkowego przedterminowego zwolnienia. Wbrew twierdzeniom apelującego okoliczności związane z czynem oskarżonego, nie umniejszając znaczenia tragedii polegającej na pozbawieniu ze szczególnym okrucieństwem życia E. K., nie były tak wyjątkowo bulwersujące, aby względ na potrzebę kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa i zadośćuczynienia poczuciu sprawiedliwości uzasadniał zastosowanie przez sąd meriti rozwiązania przewidzianego w art. 77 § k.k. W szczególności powtórzyć tu wypada, że orzeczona została względnie surowa kara 15 lat pozbawienia wolności wobec osoby oskarżonego, który nie działał z pełnym rozeznaniem, lecz z uwagi na upośledzenie umysłowe umiarkowanego stopnia miał w znacznym stopniu ograniczoną zdolność do rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem, co pozwalało nawet w myśl art. 31 § 2 k.k. na rozważanie możliwości nadzwyczajnego złagodzenia kary, słusznie nie zastosowanego przez sąd okręgowy właśnie z powodów</p>	

eksponowanych w apelacji przez prokuratora. Kara wymierzona w tej sprawie dotyczy osoby - jak to obrazowo ujęli biegli lekarze psychiatrzy w oparciu też o opinię psychologiczną wydaną po przebadaniu oskarżonego - pozostającej na poziomie umysłowym niespełna dziesięcioletniego dziecka, uprzednio nie karanej i przyznającej się do winy, co w zestawieniu ze wskazanymi w poprzednim punkcie uzasadnienia okolicznościami dotyczącymi pokrzywdzonego nie przemawiało za zastosowaniem dodatkowego ograniczenia możliwości ubiegania się o warunkowe zwolnienie z jej odbycia. Dlatego, bacząc również, aby zastosowana w tym przypadku represja karna nie nosiła cech nadmiernie surowego odwetu za wyrządzoną krzywdę, sąd odwoławczy nie przychylił się do omawianego zarzutu odwoławczego i powiązanego z nim wniosku.

Wniosek

O zaostrenie wymierzonej w pkt. 1 wyroku kary do 25 lat pozbawienia wolności z jednoczesnym zastrzeżeniem, iż oskarżony będzie mógł ubiegać się o warunkowe przedterminowe zwolnienie po odbyciu kary pozbawienia wolności w wymiarze 20 lat.

zasadny
częściowo zasadny
niezasadny

Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.

Wniosek odwoławczy nie został uznany za zasadny z tych samych powodów, które, jak wskazano wyżej, przemawiały

za nieuwzględnieniem zarzutu odwoławczego.		
3.5.	<p>Zarzut z punktu 3 apelacji oskarżyciela publicznego: niesłusznego niezastosowania określonego w art. 40 1 i 2 k.k. środka karnego w postaci pozbawienia oskarżonego praw publicznych, podczas gdy spełnione zostały wszystkie przesłanki orzeczenia przedmiotowego środka karnego, tj. skazanie na czas nie krótszy od 3 lat pozbawienia wolności, za przestępstwo popełnione w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie, zaś całokształt okoliczności podmiotowych i przedmiotowych przemawia za zasadnością orzeczenia niniejszego środka karnego na okres co najmniej 5 lat.</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>
Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
<p>Także i ten zarzut nie został uznany przez sąd odwoławczy za zasadny.</p> <p>Niewątpliwie spełnione zostały określone w przepisie art. 40 § 2 k.k. przesłanki orzeczenia wobec oskarżonego R. Z. środka karnego w postaci pozbawienia praw publicznych, niemniej jednak nawet w takiej sytuacji orzeczenie rzeczonego środka pozostawało fakultatywne. W ocenie sądu II instancji słusznie uczynił sąd meriti nie decydując o pozbawieniu na określony okres praw publicznych oskarżonego, zważywszy na przywoływaną tu już wielokrotnie okoliczność w postaci istotnie umniejszonego stopnia winy oskarżonego przy</p>		

<p>popelnieniu przypisanego mu czynu, spowodowanego jego ograniczoną w stopniu znacznym poczytalnością w momencie przestępczego działania, co sprawiało, że orzeczenie tego środka nie było w tym przypadku w wystarczającym stopniu uzasadnione z punktu widzenia dyrektyw wymiaru kary ujętych w art. 53 k.k. Dlatego nie uwzględniono ostatecznego zarzutu ze środka odwoławczego wniesionego przez prokuratora.</p>	
Wniosek	
<p>O orzeczenie wobec oskarżonego środka karnego w postaci pozbawienia praw publicznych na okres 5 lat.</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>
Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.	
<p>Nie przychylenie się do zarzutu odwoławczego implikowało nieuwzględnienie wniosku odwoławczego związanego z tym zarzutem.</p>	

<p>4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU</p>	
4.1.	
Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności	
<p>5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO</p>	

1.7. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji	
5.1.1.	Przedmiot utrzymania w mocy
Utrzymano w mocy zaskarżony wyrok w całości.	
Zwięźle o powodach utrzymania w mocy	
Nie były zasadne zarzuty podniesione w środkach odwoławczych, a sąd II instancji nie stwierdził wystąpienia okoliczności podlegających uwzględnieniu z urzędu przemawiających za koniecznością zmiany bądź uchylenia zaskarżonego wyroku.	
1.8. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji	
5.2.1.	Przedmiot i zakres zmiany
Zwięźle o powodach zmiany	

1.9. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji	
1.1.7. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia	
5.3.1.1.1.	# art. 439 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia	
5.3.1.2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości # art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia	

5.3.1.3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięzłe o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
5.3.1.4.1.		# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwięzłe o powodach uchylenia		
1.1.8. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania		
1.10. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
6. Koszty Procesu		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
2	Na podstawie art. 619 § 1 k.p.k. w zw. z art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz adw. R. R. wynagrodzenie za obronę z urzędu udzieloną oskarżonemu w postępowaniu odwoławczym w wysokości 738,- zł, przy czym wysokość przyznanej kwoty wynikała z przepisów § 4 ust. 1 i 3 oraz § 17 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 18).
3	Na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolniono oskarżonego od uiszczenia na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, obciążając

wydatkami tego postępowania Skarb Państwa, ze względu na trudną sytuację finansowo-majątkową oskarżonego, nie rokującą poprawy z uwagi na konieczność odbywania kary długoletniego pozbawienia wolności.

7. PODPIS

S.S.A. Mirosław Ziaja S.S.A. Robert Kirejew S.S.A. Małgorzata Niementowska

1.11. Granice zaskarżenia			
Kolejny numer załącznika	1		
Podmiot wnoszący apelację	Obrońca		
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Całość rozstrzygnięć zawartych w zaskarżonym wyroku		
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
1.3.2. Podniesione zarzuty			

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	

#	brak zarzutów		
1.4. Wnioski			
#	uchylenie	#	zmiana

1.12. Granice zaskarżenia			
Kolejny numer załącznika	2		
Podmiot wnoszący apelację	Oskarżyciel publiczny		
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Rozstrzygnięcia o karze oraz o niezastosowaniu środka karnego w postaci pozbawienia praw publicznych.		
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
1.3.2. Podniesione zarzuty			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			

#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
1.4. Wnioski		

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------